

Майовець А. І. ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧИХ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАНЬ В ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ СЕРГІЯ ІВАНОВА

Рубрика: [Соціум](#), [Наука](#), [Культура](#), [Мистецтво](#)

Пошукувач **Майовець Андрій Іванович**

Львівська національна академія мистецтв

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧИХ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАНЬ В ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ СЕРГІЯ ІВАНОВА

Ілюстрація, художнє оформлення того чи іншого авторського твору існує і розвивається ще від застосування орнаментальних буквиць, заставок, кінцівок в Богослужбових книгах і перших друкованих Букварях, Граматиці.

Питання оформлення дитячих видань неодноразово виносилося на сторінки вже у ХІХ ст. [6]. Зокрема, велике значення для розвитку української дитячої книги мало створення 1868 року у Львові товариства „Просвіта". У цей же час і пізніше українські громадські діячі піднімали питання переходу змісту одного мистецтва, а саме літератури, в інший, наближений вид - графіку [4; 5; 13; 14]. Ці і подібні питання не втратили своєї актуальності й сьогодні в окремих випадках вони гостро постають у сучасному глобалізованому світі мультимедія, Інтернету [1; 15; 16].

Знаний український митець Сергій Іванов у своєму підході художнього оформлення творів для дітей показав що, особливістю мистецтва книги є творчий пошук можливостей синтезу текстової (словесної) і зорово-образної інформації. Основою для синтезу текстової (словесної) і зорово-образної інформації служить можливість паралельно-послідовного сприйняття тексту і ілюстрацій, синтез графічних технік і матеріалів. Художник вміло синтезував графіку і акварель в ілюструванні, художньому оформленні творів для дітей сучасних українських класиків. Сергій Іванов плідно співпрацював з львівським і київським видавництвами „Каменярь" і „Веселка".

Майбутній митець народився в м. Кам'янець-Подільському (1957 р.), де згодом закінчив загальну і художню дитячу школу, вже у Львові, з 1977 по 1982рр. навчався в Українському поліграфічному інституті ім. Ів. Федорова (сьогодні Українська академія друкарства). Після закінчення навчання в 1982 р. був направлений Мінвузом УРСР на роботу в Український поліграфічний інститут ім. Ів. Федорова. З 1984 року працював на посаді асистента, а з 1986 року на посаді ст. викладача кафедри оформлення і ілюстрації книги. З 1984 до 1995 рр., працюючи викладачем кафедри оформлення і ілюстрації книги, створив курси дисциплін „Основи композиції", „Естамп". Має видані теоретичні праці: учбовий посібник для вищих учбових закладів „Основи композиції видань" / К., УМК ВО 1990/. Співавтор підручника „Основи учбового малюнку та графіки" /Л., „СВІТ" 1992/.

Автор програм по „Теорії композиції” та по дисципліні „Естамп”. В 1995 році перейшов на творчу роботу. Член [Національної спілки художників України](#) (1999) і [Заслужений художник України](#) (2008). Працює в офортних техніках глибокого друку, творить малі графічні форми, екслібриси так і живописні полотна, ілюстрації, скульптури. На сьогодні С. Іванов продовжує плідно працювати на кафедрі графіка УАД, виховуючи молоде покоління художників-графіків, він учасник багатьох персональних і колективних виставок в Україні, Європі, Америці, в більшій мірі позиціонує себе як офортист, майстер естампної техніки глибокого способу друку [7; 8].

Література для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в оформленні Сергія Іванова відрізняється гармонійною єдністю цілісністю у сприйнятті тексту та ілюстрації. На думку самого митця, особливістю естетичного виховання дітей у розумінні ідейного змісту книги пролягають, ідуть через малюнки, художній образ або систему образів. Дошкільнята, молодший школяр при читанні зосереджені не тільки на вчинках героїв книги, але і на їх моральному обличчі, вони часто проявляють інтерес навіть до мотивів поведінки героя, його психології. Тому художник врахував ці визначальні особливості дитячого сприйняття відповідно створивши малюнки, де герої наділені позитивними якостями, як такі, що не можуть нашкодити психіці дитини, а навпаки - виховувати у них почуття прекрасного.

У доробку художника проілюстровані вірші, скоромовки і загадки Леоніда Куліша-Зіньківа „Як горобчик рахував” [11]. Яскраві образи дійових персонажів знайдені в рисунку Сергій Іванов виконує в акварелі, вибірково підкреслюючи тушшю, пензлем і пером абрис. Динамічні малюнки, переважно без фонового середовища за компоновані в сторінку полоси набору з вільним виходом за поля. М'які тональні переходи акварелі і каліграфічно влучно підкреслені риси облич звірят, героїв віршиків - творять довершені гармонійні образи в загальному цілої книги.

В подібний спосіб митець вирішив проблему художньо-стилістичного оформлення віршів Івана Гуцака „Молоденький випав сніг” [5]. Динамічні і яскраві дійові персонажі С. Іванов вирішує в акварелі, туш, пензлик і перо. Варто відмітити і застосовану художником техніку монотипії, а саме відбиток лляного полотна, який наче рамка-паспарту ошатно оправлює ілюстровану палітурку, додає їй фактурності. Присутні ілюстрації як з фоновим середовищем і без фону, в сторінку складання так і півполосні, окремі малюнки закомпоновані в умовне коло, в підбірку з текстом. Характерні і м'які тональні переходи акварелі, підкреслені каліграфічними лінійними ударами риси дійових героїв.

Очевидно, натхнений петриківським розписом С. Іванов облямовує ілюстрації до веснянок „Вийди, Вийди, Іванку” із серії: Перші книжечки дитячого садка [3]. Самі акварельні малюнки митець розміщує, варіює по-різному, то заповнює на всю сторінку складання, то наче заставки чи кінцівки - розмістив вгорі, внизу сторінки з виходом на поля.

В оформленні казки Ірини Калинець „Лелека і чорна хмара” Сергій Іванов в акварельних малюнках активно застосував, проявив штриховий ансамбль тушшю, пензликом і пером [10]. Художник досягнув своєрідного звучання, дзвінкості самих ілюстрацій завдяки організації штриха, де акварель, фактично, ілюмінує графіку - її доповнює. Значна частина ілюстрацій є в повну сторінку складання з виходом за поля, сповнені великої фантазії митця люди, звірі, природа виразно зображають казку.

Штриховий ансамбль, яким оперує митець, це: паралельні, перехресні і хвилеподібні штрихи, які він також використовує і в оздобі казки Ігоря Калинця „Про дівчинку і квіти”

[9]. Особливо цікаві, оригінальними є штрихові малюнки, підсилені ілюміновані аквареллю. Більшість ілюстрацій розміщено вгорі на полях сторінки складання.

Вірші для дітей і про дітей Василя Василяшка „Чи Україні ти син?“ теж в графічній оздобі митця [2]. Акварельні малюнки вирізняються ніжністю у моделюванні ликів дітей, дійових героїв твору і водночас продуманим конструктивним, наче вітраж, фоном і рамками. Проілюстрована книга є у твердій палітурці з форзацами і шмуцтитулами. Зокрема, на палітурці книги, по діагоналі прочитуємо стилізовану „конструктивну-вітражну“ композицію квітів, поверх якої у рамці ніжно виконані портрети сина і матері увінчаної червоною стрічкою над головою, в якій буйно розквітає сецесійний вінок квітів. Цей композиційний принцип, художньо-стилістичний задум простежуємо через усю книгу.

Таким чином, Сергій Іванов проілюстрував, художньо оформив твори для дітей сучасних українських авторів-класиків, усього шість дитячих книг, які було видано з львівського і київського видавництва „Каменярь“ і „Веселка“. Творчість С. Іванова як ілюстратора є цікавою тим, що ним оформленні дитячі книги репрезентують різні пошуки графічного вираження. Митець віртуозно оперує штриховою графікою (туш, пензлик і перо), вміло комбінує її варіює з аквареллю, враховуючи і те, що видання вийшли великими тиражами, а для друку використаний офсетний папір №1 і №2 який не є достатнім для кольорового відтворення ілюстрацій. Самі малюнки сповнені великої теплоти і душевності в образах дійових персонажів, а для дитячої книги і самої дитини - це найголовніше.

Література:

1. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленевої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. - Київ: Видавничий дім Слово, 2006. - 175 с.
2. Василяшко Василь. Чи Україні ти син?: Вірші для дітей і про дітей / Худ. С. Іванов. - Київ: Веселка, 1994.
3. Вийди, Вийди, Іванку. Веснянки: Серія: Перші книжечки дитячого садка / Упор. М. Ткач та Н. Данилевська; Худ. С. Іванов. - Київ: Веселка, 1993.
4. Вільхівський Б. (Грінченко Б.) Періодичне видання для дітей // Учитель. Орган руского тов. педагогічного. - Львів, 1892. - № 21.
5. Гушак Іван. Молоденький випав сніг: Вірші для дітей дошк. та мол. шк. віку / Худ. С. Іванов. - Львів: Каменярь, 1991.
6. Дарія Ш. (Старосольська Ш.) Про вплив образків на дітей // Учитель. Орган руского тов. педагогічного. - Львів, 1900.- № 8.
7. Енциклопедія Сучасної України. ЕСУ. Т. 11. - Київ, 2011. - С. 109 - 110.
8. Іванов Сергій: Бути поганою людиною не вигідно // Високий Замок: 10 жовтня, 2009 року. - С. 11.
9. Калинець Ігор. Про дівчинку і квіти: Казки для дошк. та мол. шк. віку / Худ. С. Іванов. - Київ: Веселка, 1995.

10. Калинець Ірина. Лелека і чорна хмара: Казки для стар. дошк. та мол. шк. віку / Худ. С. Іванов. - Київ: Веселка, 1993.
11. Куліш-Зіньків Леонід. Як горобчик рахував: Вірші, скоромовки, загадки для дітей дошк. та мол. шк. віку / Худ. С. Іванов. - Львів: Каменяр, 1990.
12. Сава Василь. Основи техніки творення книги: Рекоменд. Міносвіти України як навч. посібник. - Львів: Каменяр, 2000. - 136 с.: табл., рис.
13. Стебельський Б. Про ілюстрацію дитячої книжки. Малюнок дитини і для дитини. - Торонто, 1966.
14. Сухорукова Г. В. Малювання за народними казками // Дошкільне виховання. - 2004. - №8. - С. 13.
15. Документ МНТМЛ. - Режим доступу: Бренд львівської графіки. Наталя Дудко » Ратуша. 23.07.2009.
16. Документ МНТМЛ. - Режим доступу: Дитяча ілюстрація. Мар'яна Фляк. Майстерня ЗОГРАФОС 2009.